

KOMUNIKAT

EXIT TAX NIEKORZYSTNIE WPŁYNIE NA ZMIANĘ REZYDENCJI

Ministerstwo Finansów pracuje obecnie nad wprowadzeniem nowego podatku, tzw. „podatku od wyjścia” (ang. exit tax.). Potwierdza to podsekretarz stanu Paweł Gruza w piśmie z dnia 13 sierpnia 2018 r. będącym odpowiedzią na interpelację poselską nr 24057. Chociaż Ministerstwo Finansów zapowiada, iż nowe przepisy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. to do dziś projekt ustawy nie został ujawniony. Wobec powyższego na obecną chwilę wyczerpujące omówienie nowych regulacji nie jest możliwe. W takiej sytuacji zasadnym staje się odwołanie do uregulowań prawa unijnego w celu określenia ram prawnych planowanej nowelizacji.

Obowiązek wprowadzenia do krajowego porządku prawnego przepisów regulujących kwestię tzw. „podatku od wyjścia” nakłada Dyrektywa Rady (UE) nr 2016/1164 z dnia 12 lipca 2016 r. ustanawiająca przepisy mające na celu przeciwdziałanie praktykom unikania opodatkowania (dalej: „Dyrektywa”). Zgodnie z art. 11 ust. 5 Dyrektywy państwa członkowskie powinny przyjąć i opublikować regulacje niezbędne do przepisów dotyczących podatku od wyjścia do dnia 31 grudnia 2019 r. Przepisy te powinny wejść w życie od 1 stycznia 2020 r. Nie można jednak wykluczyć, iż polski ustawodawca będzie dążył do przyspieszenia wdrożenia ww. regulacji i przepisy te faktycznie wejdą w życie z początkiem 2019 r.

Wprowadzenie regulacji dotyczących podatku od wyjścia ma na celu zapewnienie państwom członkowskim prawa do opodatkowania niezrealizowanych zysków kapitałowych w przypadku przeniesienia przez podatnika określonych aktywów lub swojej rezydencji po za jurysdykcję podatkową danego państwa. Innymi słowy opodatkowaniu podatkiem od wyjścia podlegają niezrealizowane zyski ze zbycia składników majątku W ramach podatku od wyjścia przyjmuje się swoistą fikcję, iż dochodzi do zbycia składników majątku przez podatnika i w związku z tym powstaje obowiązek zapłaty ww. podatku.

Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich podatników, którzy podlegają opodatkowaniu podatkiem od osób prawnych w co najmniej jednym państwie członkowskim, w tym do znajdujących się w co najmniej jednym państwie członkowskim stałych zakładów podmiotów będących rezydentami do celów podatkowych w państwie trzecim. W prawdzie z art. 1 Dyrektywy nie wynika, by miała ona zastosowanie do osób fizycznych, jednak nie można wykluczyć, że polski ustawodawca dokonując implementacji dyrektywy spróbuje rozszerzyć stosowanie „podatku od wyjścia” również na osoby fizyczne. W wspomnianej już odpowiedzi na interpelację Ministerstwo Finansów wskazało bowiem, iż „projektowane przepisy – zgodnie z dyrektywą ATAD – muszą objąć swym zakresem podatników podatku dochodowego

od osób prawnych (CIT) tj. zasadniczo spółki kapitałowe, natomiast dyrektywa ta nie stanowi przeszkody do ukształtowania zakresu omawianej instytucji w sposób szerszy". Przykładowo, wzorem innych państw, Ministerstwo planuje objęcie tym podatkiem osób fizycznych, w zakresie posiadanych przez nie udziałów lub akcji spółek kapitałowych (w przypadku zmiany miejsca zamieszkania).

Wskazać jednak należy, iż podatek ten nie będzie dotyczył wszystkich podatników podatku dochodowego, a jedynie tych, którzy zdecydują przenieść się swój biznes /rezydencję za granicę. W art. 5 Dyrektywy wskazano, iż obowiązek zapłaty podatku od wyjścia będzie dotyczył podatników, którzy:

- a) przeniosą aktywa ze swojej siedziby głównej do stałego zakładu w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim,
- b) przeniosą aktywa ze swojego stałego zakładu w państwie członkowskim do swojej siedziby głównej lub innego stałego zakładu w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim,
- c) przeniosą swoją rezydencję podatkową do innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego,
- d) przeniosą działalność gospodarczą prowadzoną przez swój stały zakład z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego lub do państwa trzeciego.

Co więcej podatek ten będzie miał zastosowanie w sytuacjach wskazanych w pkt a)-d) w przypadku gdy państwo, z którego aktywa są przenoszone utraciło by prawo do ich opodatkowania ze względu na ich przeniesienie. Jak wskazuje Ministerstwo Finansów chodzi tu o przypadki utraty przez dotychczasowe państwo siedziby podatnika bądź miejsca prowadzenia działalności (Polskę) prawa do opodatkowania dochodów, które zostały faktycznie wypracowane w okresie, w którym dany podatnik (składnik aktywów) podlegał jurysdykcji podatkowej tego państwa.

W ww. dyrektywie wartość podatku została określona jako wartość rynkowa przenoszonych aktywów w momencie ich przeniesienia, pomniejszona o ich wartość dla celów podatkowych. Przy czym przez wartość rynkową należy rozumieć kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby być wymieniony lub wzajemne zobowiązania uregulowane w drodze bezpośredniej transakcji zawieranej dobrowolnie pomiędzy kupującymi a sprzedającymi, którzy nie są ze sobą powiązani. Na obecną chwilę, trudno powiedzieć jaką stawkę podatku od wyjścia zaproponuje Ministerstwo, jednakże z praktyki wynika, iż stawka w podatku od wyjścia przeważnie odpowiada stawce, jaką państwa nakładają na zyski ze zbycia składników majątku. Ministerstwo Finansów sugeruje ponadto, iż w stosunku do osób fizycznych przewiduje wprowadzenie wysokiego progu kwotowego dla wartości aktywów objętych podatkiem od niezrealizowanych zysków kapitałowych, ale nie precyzuje o jaką kwotę chodzi. Może więc być to równowartość kilkudziesięciu tysięcy złotych jak i kilkuset.

Należy wskazać, iż Dyrektywa przewiduje możliwość odroczenia płatności podatku od wyjścia poprzez rozłożenie jej na raty na okres minimum 5 lat, jednakże w takim przypadku państwo członkowskie podatnika będzie uprawnione do naliczenia odsetek zgodnie z przepisami krajowymi państwa członkowskiego podatnika lub stałego zakładu). Dopuszcza się również sytuacje, w których nie wystąpi opodatkowanie podatkiem od wyjścia, jeżeli mamy do czynienia z krótkotrwałym przeniesieniem aktywów o ile powrócą one do państwa podmiotu przenoszącego przed upływem 12 miesięcy.

Pomimo, iż w interpelacji poselskiej zawarto prośbę o wskazanie głównych założeń projektowanego podatku Ministerstwo nie podało nawet podstawowych informacji. Jednak już sam ramowy zakres uregulowań wskazany w Dyrektywie świadczy o tym, że nowy podatek w znacznym stopniu utrudni a nawet ograniczy rozważane przez podatników restrukturyzacje.

Planowane regulacje mogą również w znacznym stopniu ograniczyć jedno z fundamentalnych praw człowieka wynikających z przepisów prawa międzynarodowego jakim jest prawo do opuszczenia jakiegokolwiek kraju (w tym własnego) i powrotu do kraju zamieszkania. Zwiększenie obciążeń ekonomicznych związanych z ewentualną przeprowadzką za granicę, w wyniku konieczności zapłaty podatku od wyjścia, godzić może również w zasadę swobodnego przepływu osób zagwarantowaną w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 26 października 2012 r. Dla wielu osób konieczność zapłaty dodatkowego podatku stanowić może barierę nie do przejścia i być główną przyczyną rezygnacji z planów emigracyjnych.

Tymczasem wskazać należy, iż rodzina czy sam nestor mają przecież prawo wybrać inny kraj jako miejsce swojej rzeczywistej rezydencji podatkowej. Nie musi to być jedyna przyczyna takich zmian, albowiem wpływ na podjęcie takiej decyzji może mieć przyjemniejszy klimat, lepsza ochrona majątku przed nieuzasadnionym zajęciem, czy też większe poczucie bezpieczeństwa osobistego. Przykładowo w Szwajcarii decyduje się osiąść wielu bogatych właścicieli aby zginąć w tłumie majątnych mieszkańców, a przez to nie zwracać na siebie uwagi. Kwestie podatkowe nie muszą być tutaj decydujące. Bezpieczeństwo i poziom życia są równie ważne, a czasami nawet stają się priorytetem w wyborze miejsca zamieszkania.

Nie można zatem pozbawić prawa do zmiany miejsca zamieszkania, także gdy jedną z przyczyn są kwestie podatkowe. Jednak nowoczesne rozwiązania utrudniają takie zmiany, zwłaszcza wspomniany powyżej exit tax. Skutkuje on powstawaniem zobowiązania podatkowego od tzw. hipotetycznych zysków, czyli wartości aktywów, które osoba zmieniająca posiadała na dzień zmiany rezydencji. Zmiana rezydencji jest zatem łatwiejsza wtedy gdy ten podatek jeszcze nie obowiązuje. Jak wydaje się w Polsce ten czas powoli dobiega końca, albowiem jak już wspomniano podatek ten ma zostać wprowadzony w 2019 r. W takiej sytuacji zmiana rezydencji może być bardzo kosztowna.

Przy czym należy podkreślić, iż zmiana rezydencji nie może służyć uchylaniu lub unikaniu opodatkowania. osoba zamożna ma tylko dwa wyjścia: akceptuje regulacje podatkowe swojej rezydencji podatkowej, albo zmienia tę rezydencję. Nie można ulegać pokusie płacenia niższych podatków dochodowych w wyniku wykorzystywania sztucznych konstrukcji, a także fikcyjnego wykazywania innej rezydencji podatkowej. Doradca musi pomóc zrozumieć obecną rzeczywistość, a nie nakłaniać do niezgodnego z prawem działania. Dlatego jego klient powinien poznać współczesny system podatkowy i wybrać jedno z dwóch rozwiązań: akceptuję system podatkowy lub zmieniam rezydencję.

Jednak nie wszyscy doradcy wyjaśniają zawiłości współczesnego systemu podatkowego, a czasami wręcz namawiają do unikania opodatkowania, w tym ukrywania dochodów w rajach podatkowych. Należy pamiętać, iż obecnie współpraca administracji podatkowych jest tak zaawansowana, że uchylanie się od opodatkowania stało się bardzo trudne, a na pewno nieatrakcyjne. Nie tylko, że bardzo wzrosło ryzyko wykrycia takich praktyk, ale także zwiększono penalizację takich czynów. Wymiana informacji, w tym także automatyczna wymiana informacji pomiędzy krajami OECD, wykluczyła wiele instytucji, w tym zwłaszcza finansowych, z kręgu podmiotów zainteresowanych świadczeniem takich usług. Także wycieki

informacji z rajów podatkowych (np. Panama Leaks), czy też kupno danych od urzędników bankowych, umożliwiają administracjom podatkowym skuteczne ściganie przestępstw podatkowych.

Jednak niektórzy pośrednicy i nieodpowiedzialni doradcy w dalszym ciągu proponują rozbudowane schematy dla właścicieli firm rodzinnych i osób zamożnych tylko dla korzyści podatkowych. Możemy nawet spotkać się z nachalnym reklamowaniem takich usług jak: ochrona majątku przed fiskusem; przyszłymi wierzycielami czy też optymalizacja podatkowa w rajach podatkowych. Takie usługi są niestety oferowane także na rynku polskim, w tym przez niektóre kancelarie prawnicze.

Współcześnie rodziny nie oczekują doradztwa podatkowego zmierzającego do unikania opodatkowania. Zapewnienie zgodnego z prawem działania (tax compliance) jest dla nich o wiele tańsze i bezpieczniejsze niż uchylanie się od opodatkowania. Pozwala także na komfortowe budowanie przedsiębiorstwa rodzinnego na pokolenia.

Kontakt dla mediów:

prof. Adam Mariański
ekspert ds. sukcesji biznesu i restrukturyzacji
(42) 207 76 76
adam.marianski@bcc.org.pl

Instytut Interwencji Gospodarczych BCC
instytut@bcc.org.pl

Business Centre Club istnieje od 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju, ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych. Wśród członków BCC znajdują się największe korporacje krajowe i zagraniczne. Członkami Klubu są także uczelnie wyższe, wydawnictwa, szpitale, prawnicy, dziennikarze, naukowcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC prowadzi działania w blisko 250 miastach i 23 łóżach regionalnych na terenie całej Polski. Koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom. BCC jest członkiem Rady Dialogu Społecznego. Koordynatorem wszystkich działań BCC jest Marek Goliszewski.

Kontakty prasowe: <http://www.bcc.org.pl/Eksperci.244.0.html>

Więcej: <http://www.bcc.org.pl> oraz <http://www.facebook.com/pages/Business-Centre-Club/301754142096>